

https://www.amsterdamhv.nl/wiki/nieuwe_keizersgracht.html

(Google translate translation below)

Kiezersgracht 33 Het huis van rabbijnen en een schuilsynagoge is de korte samenvatting voor dit pand. Het huidige huis dateert uit 1902 en is gebouwd in Art Nouveau-stijl naar een ontwerp van **Lubertus Jacobus de Wolf**.

Begin 20e eeuw werd het benedenhuis bewoond door de familie Cattella die diverse functies in het kerkbestuur van de Portugese Synagoge bekleedde. Vlak voor de oorlog kwam het echtpaar Salomon Mendes Coutinho en Elisabeth Mendes Coutinho -Sarphati in het benedenhuis wonen. Coutinho was de sjammasj (koster) van de Portugese Israëlitische Gemeente (PIG) in de vlakbij gelegen synagoge. In 1941 verhuisden zij naar de tweede verdieping. Bij één van de laatste razzia's in mei 1943, werden ze op transport gesteld naar Westerbork. Dankzij het Ariërbewijs van Elisabeth waren ze drie maanden later weer terug in Amsterdam. Dit bewijs hadden ze te danken aan hun buurman Cees Teutscher, die al eerder haar vader Joseph en zuster Marianne met valse papieren uit de Hollandsche Schouwburg had weten te krijgen. Omdat de Portugese synagoge inmiddels gesloten was, werden er, vanaf het najaar 1943 tot aan de bevrijding in 1945, op zaterdag en de joodse feestdagen diensten gehouden op de tweede verdieping. In het diepste geheim was bovendien de kelder aan de achterkant van het huis ingericht als mikwe (ritueel bad). Dit was alleen mogelijk omdat de toenmalige bewoner van het benedenhuis, de schilder Anton Witsel (1911-1977), meehielp waar hij kon. Anton Witsel maakte verschillende tekeningen van de diensten en noteerde bijvoorbeeld bij het loofhuttenfeest op 8 oktober 1944 wie er aanwezig waren (Ing.Dr. Rodrigues de Miranda, J.de Rood, Salomon (Sal) Waas, D. Eitje, B. Italianer, B. Steinberger, J. Starus, S. Maarsen, Dr.B. Stokvis, M. Huisman, S. Mendes Coutinho, Demant, Fucks, S.D. Cortissos, J. Neuwirth, M. Neuwirth en Dr.J. Barth).

Volgens de overlevering werd op Rosj Hasjana 1944 (het Joodse Nieuwjaar) tijdens de druk bezochte dienst op de deur gebonsd en bij het opendoen trof Elisabeth een gevreesde SS-er tegenover zich. Dankzij haar tegenwoordigheid van geest wist ze de man de deur te wijzen door hem kalm maar beslist de andere kant op te sturen naar het adres Keizersgracht 33.

Elisabeth droeg al voor de oorlog de zorg voor de rituele reiniging van overleden joodse vrouwen. Hier ging ze mee door toen de lichamen van overleden onderduikers, zowel mannen als vrouwen, tijdelijk in de kelder van het benedenhuis werden bewaard. Het ging hier om mensen die graag joods begraven wilden worden. Het was een hachelijke, door de bezetter verboden, onderneming om de lijken weg te brengen naar het 'Jodenmanussie', zoals de Israëlitische Begraafplaats Zeeburg in de volksmond genoemd werd.

Vlak na de oorlog kwam opperrabbin Justus Tal, van zijn onderduikadres bij de Amsterdamse hoogleraar Semitische talen Cornelis van Gelderen, in het pand wonen. Van kort na de bevrijding was hij waarnemend opperrabbin en hij werd in 1951 tot opperrabbin van Amsterdam benoemd

Translation: (Google translate)

Kiezersgracht 33: The house of rabbis and a shelter synagogue is the short summary for this property. The current house dates from 1902 and was built in Art Nouveau style to a design by Lubertus Jacobus de Wolf.

At the beginning of the 20th century, the lower house was occupied by the Cattella family, who held various positions in the board of the Portuguese Synagogue. Just before the war, the Salomon Mendes Coutinho and Elisabeth Mendes Coutinho -Sarphati couple came to live in the lower house. Coutinho was the shammasj (sexton) of the Portuguese Israelite Congregation (PIG) in the nearby synagogue. In 1941 they moved to the second floor. At one of the last raids in May 1943, they were deported to Westerbork. Thanks to Elisabeth's Arian certificate, they were back in Amsterdam three months later. They owed this proof to their neighbour Cees Teutscher, who had previously managed to get her father Joseph and sister Marianne with fake papers from the Hollandsche Schouwburg. Since the Portuguese synagogue had since been closed, services were held on the second floor on Saturdays and Jewish holidays from autumn 1943 to the liberation in 1945. Moreover, in the deepest secrecy, the basement at the back of the house was furnished as a mikwe (ritual bath). This was only possible because the then occupant of the lower house, the painter Anton Witsel (1911-1977), helped where he could. Anton Witsel made various drawings of the services and noted, for example, who was present at the feast of tabernacles (hoshana rabba) on 8 October 1944 (Ing. Dr. Rodrigues de Miranda, J. de Rood, Salomon (Sal) Waas, D. Eitje, B. Italianer, B. Steinberger, J. Starus, S. Maarsen, Dr. B. Stokvis, M. Huisman, S. Mendes Coutinho, Demant, Fucks, SD Cortissos, J. Neuwirth, M. Neuwirth and Dr. J. Barth).

According to tradition, during the busy service Rosh Hashanah 1944 (the Jewish New Year) was banging on the door and when opening, Elisabeth met a dreaded SS man. Thanks to her presence of mind, she managed to show the man the door by sending him calmly but definitely the other way to the address Keizersgracht 33.

Elisabeth was responsible for the ritual cleansing of deceased Jewish women before the war. She continued this when the bodies of deceased people in hiding, both men and women, were temporarily stored in the basement of the lower house. These were people who wanted to be buried Jewish. It was a perilous undertaking, forbidden by the occupying forces, to take the corpses away to the "Jewish Manussion," as the Israelite Cemetery Zeeburg was popularly called.

Shortly after the war, Chief Rabbi Justus Tal, from his hiding place at the Amsterdam professor of Semitic Languages, Cornelis van Gelderen, came to live in the building. From shortly after the liberation he was acting Chief Rabbi and in 1951 he was appointed Chief Rabbi of Amsterdam.